

avaluació educació primària

CURS 2011-2012

competència lingüística:

aranès

instruccions

- Era pròva a tres parts:

Prumèra. Expression escrita. Prumèr as d'escotar un dictat e as de completar es espacis en blanc.

Dusau. Comprenença lectora. As de liéger atentament dus tèxtes e respóner quauques qüestions sus aquerò qu'as liejut.

Es qüestions les as de respóner en tot mercar ua X ath dessús dera resposta que considères corrècta. En d'autes, as d'escriuer.

Sonque i a ua resposta corrècta entà cada qüestion. Se t'enganches pòs raiar era resposta enganhada e mercar clarament era naua resposta.

Tresau. Expression escrita. As d'escriuer un tèxte sus eth tèma que se te demane.

- Entà hèr era pròva as de besonh un boligraf.
- As 50 minutes entà hèr era pròva.

DICTAT

Ara escotaràs un tèxte tres viatges. Eth primèr ei entà comprene-lo ben, eth segon ei entà completar es espacis en blanc e eth tresau ei entà repassar çò qu'as escrit.

I auie un còp dus _____ que demorauen _____ tamb eth sòn _____ e era sua mairastra en un ostau qu'ère _____ ath miei deth bòsc. Eth sòn ahèr de cada dia qu'ère anar a _____ un escabòt de _____ .

Bèth dia, en tornar tà casa entà _____ eth bestiar, se trapèren tamb era mairastra que les demoraue. _____ un còp qu'auiec comptat es oelhes, les didec:

– Auetz perdut dues oelhes deth ramat _____ que sonque ne _____ cinquanta e n'i a d'auer cinquanta dues. Atau qu' _____ de tornar entad _____ bòsc.

Elvira Boya, *Era caseta de boder*

0-1 0-1
a b

0-1 0-1
c d

0-1
e

0-1
f

0-1
g

0-1
h

0-1
i

0-1
j

0-1
k

0-1
l

0-1 0-1
k l

TÈXTE 1

Lieg aquest tèxte damb atencion.

BATMAN, ER ÒME ARRATA-CAUDA

Eth mèn vertadèr nòm ei Bruce Wayne, e toti es banquèrs deth mon me daurrien es pòrtes de land en land, pr'amor qu'è fama d'èster un des mès grani milionaris dera ciutat. Tamb es mèn sòs me pagui estonanti engenhs e maquinas que me permeten lutar contra eth mau. Diden qu'ac hèsqui pr'amor que, de mainatjòt, uns gangsters assassinèren es mèns pairs devant des mèns uelhs, e que d'alavetz estant me demore un esperit de venjança. Mès jo sabi plan qu'ac hèsqui pr'amor que non i a arren que mès me desguste qu'era injustícia, mair de toti es maus e des malastres d'aguesta ciutat tant escura e maligna. Qu'ei plan per açò que me cali en tanti embolhs e que totes es nets gesqui, travestit e masquetat, tamb eth mèn coche volaire, ara acaça e captura des criminaus, en tot deféner es innocents tamb armes que toti diderien que son de sciència-ficcion. È corrut tanti perills o mès que Superman, mès peth moment, de toti me'n sò gessut, mercé ath mèn sang heired e ath mèn coratge.

Es mèn senhaus d'identitat

S'en tot passejar peth ser pera ciutat, vedetz era ombra d'un òme joen e corsat, tamb capa nera, que pòrte ua masca que li capère es uelhs tamb dus cuics ath dessús des aures, e en piech era silueta d'ua arrata-cauda, pòt ac dobtetz, sò jo!

Amics e enemics

Eth mèn ajudant tostem ei sonque un, Robin, ada qui jo apèri Boy Wonder, plan mès joen e doç que jo, mès tamb eth madeish esperit justicièr.

Eth mès marrit de toti es mèns enemics qu'ei The Jocker, un òme ada qui artenhí de vèncer un viatge, en tot deishar-li era cara tan desfaciada qu'ara se la pinte e maquilhe coma un pantre. Mès non hè pas a arrir guaire, ath contrari. Jos era trapadera deth sòn maquilhatge viu er esperit mès marrit que vos pogatz imaginar. Eth ei era personificacion dera marridesa, dera dolenteria e eth mèn rivau mès dangerós.

D'auti trabalhs

Ath delà d'èster un personatge de comic, è hèt fòrça pellicules. Tanben è hèt series entara television.

Teresa Duran e Marta Luna, *Un e un... hèn cent*
Editorial La Galera

1. Qui conde era istòria d'aguest personatge?

- a. Eth pròpri personatge
- b. Un narrador en tresau persona
- c. Eth sòn enemic
- d. Eth sòn ajudant

TÈXTE 1

2. Quin ei eth nòm autentic deth protagonista d'aguest tèxte?

- a. Arrata-cauda
- b. Bruce Wayne
- c. Boy Wonder
- d. Batman

0-1

n

3. Quina ei era situacion economica de Bruce Wayne?

- a. Ei cargat de sòs, ei a díder, ei plan ric.
- b. Ei mèns praube qu'un arrat de glèisa.
- c. Ei lèg coma un becut.
- d. Non a pas massa sòs.

0-1

o

4. Quin miei de transport ten Batman d'abitud entà desplaçar-se peth ser?

- a. Un coche volaire
- b. Un elicotèr
- c. Ua ala delta
- d. Eth tren

0-1

p

5. Quin títol a er apartat a on se descriu eth titàs de Batman?

- a. Amics e enemics
- b. Es mèns senhaus d'identitat
- c. D'auti trabalhs
- d. Batman, er òme arrata-cauda

0-1

q

6. Boy Wonder e Robin son...

- a. plan boni amics.
- b. dus companhs fidèus.
- c. uns enemics crudèus.
- d. eth madeish personatge.

0-1

r

TÈXTE 1

7. En qué se semblen Robin e Batman?

- a. En qu'an era madeisha edat
- b. En sòn caractèr dòç
- c. En qu'an eth madeish esperit justicièr
- d. Ena sua nautada

0-1

s

8. Quin ei eth motiu peth quau The Jocker se pinte era cara?

- a. Pr'amor que li shaute hèr a arrir ara gent
- b. Pr'amor que vòu èster anonim
- c. Pr'amor que Batman lo desfacièc
- d. Pr'amor que trabalhe en un circ

0-1

t

9. Batman, er òme arrata-cauda, ei:

- a. un bandit
- b. un personatge de comic
- c. un personatge istoric
- d. eth mielhior amic de Superman

0-1

u

10. Des caracteristiques que seguissen sonque ua non ei pas pròpria dera arrata-cauda:

- a. Ei un animau mamifèr que pòt volar.
- b. Es sues extremitats superiores se desvolopen coma ales.
- c. Ei un animau nueitiu e passe eth dia penjat de cap enjós.
- d. Se neurís de lèit de craba.

0-1

v

11. Qué vòu díder era expression: *de land en land*?

- a. Completament dubèrt
- b. Qu'ei hèt tamb lan de oelha
- c. Que s'intèresse per quauquarrés
- d. Qu'èster famós t'aufrís fòrça facilitats

0-1

w

TÈXTE 1

12. Quina des paraules que seguissen ei antonima de *marrit*?

- a. Dolent
- b. Maishant
- c. Brave
- d. Maligne

13. Quina des proposicions que seguissen ei ben puntuada?

- a. The Joker, eth rivau mès dangerós de Batman, se pinte, coma un pantre.
- b. The Joker, eth rivau mès dangerós de Batman, se pinte coma un pantre.
- c. The Joker eth rivau mès dangerós de Batman, se pinte coma un pantre.
- d. The Joker: eth rivau mès dangerós, de Batman, se pinte coma un pantre.

14. Ara seguida, as ues proposicions que s'identifiquen tamb ues letres (A, B, C, D). Segontes eth tèxte quin ei er orde corrècte.

A.

Mos ditz qu'a hèt pellicules.

B.

Mos parle deth sòn ajudant.

C.

Conde coma moriren es sòns pairs.

D.

Mos ditz qu'acace criminaus tà deféner innocents.

- a. $A \rightarrow C \rightarrow B \rightarrow D$
- b. $C \rightarrow A \rightarrow D \rightarrow B$
- c. $B \rightarrow D \rightarrow C \rightarrow A$
- d. $C \rightarrow D \rightarrow B \rightarrow A$

15. Alista eth vèrb corrècte entà qu'era proposicion age sens.

Uns gansters _____ es pairs de Batman.

- a. auciren
- b. aucirà
- c. aurién aucit
- d. aucien

TÈXTE 1**16. Batman...**

- a. presencièc er assassinat des sòns pairs
- b. non a pas corrut guari perilhs
- c. acace e capture animaus
- d. defen es colpables tamb armes

17. Quina des paraules que seguissen non ei pas sinonima de malastres?

- a. Malurs
- b. Desfortunes
- c. Maus
- d. Sapastres

0-1

ab

0-1

ac

Lieg aquest tèxte damb atencion.

ETH CABILAT (*Gottus gobio*)

Eth cabilat non sòl superar es 15 cm de longada e se caracterize per auer un cap aplanit dorsaument e plan gran en proporcion tamb era rèsta deth còs. A dues aletes dorsaus que li recorren lèu lèu tot eth bigàs e ua aleta anau fòrça longa. Es aletes pectoraus son granes mentre qu'es vrentaus son petites e li servissen entà emparar-se dessus deth substrat. Era sua coloracion ei d'un gris brunet e tamb plapes de color mès escur repartides capriciosament per tot eth còs.

Viu en substrat rocassut deth hons der arriu e a predileccion pes aigües heiredes, clares e pòc prigondes e tamb corrent moderada o rapida. D'abitudes nocturnes, passe eth dia amagat dejós des ròques e pera net se neurís d'insèctes aquatics, e ocasionaument, de bèth alevin o de bèra pòsta de d'auti peishi.

Generaument non viu mès de 5 ans. Madure sexuaument as 2 ans de vida e se reproduís enter es mesi de març e junh, quan era femelha hè es ueus en ua massa gelatinosa qu'agarre dejós des pèires. Eth mascle susvelhe era pòsta enquiara eclosion.

Es uniques comunautats autonòmes espanhòles pes que se distribusís eth cabilat son Catalonha, a on se trape exclusivament ena Val d'Aran, laguens deth conquèst deth Garona, e en Navarra, a on viu enes conquèst der arriu Bidasoa e Nive.

Se distribuís basicament per èish dera Garona, des de Tredòs entà baish, e pes parts mieja e baisha des arrius Aiguamòg, Varradòs e Joeu.

Encara qu'eth cabilat non sigue pas ua espècia pescabla ne age cap d'interès piscicòla son fòrça es factors que miacen era sua supervivència: era contaminacion des arrius, era destruccion o eth deteriorament deth sòn abitat, es canalizacions des arrius, es captacions idrauliques abusives, es barratges que non li dèishen remontar er arriu e n'isòlen es poblacions.

Eth cabilat se trape en listat vermelh des vertebrats espanhòus per èster considerat en perilh de desaparicion e ei ua espècie protegida pera Generalitat de Catalonha.

Servicis d'Agricultura, Ramaderaia e Miei Ambient,
Conselh Generau d'Aran

TÈXTE 2

1. Qué ei eth cabilat?

- a. Ei un peish.
- b. Ei eth nòm d'un otèl.
- c. Ei un animau domètge.
- d. Ei eth nòm pròpri d'ua trueita que viu en arriu Garona.

0-1

ad

2. Gottus gobio ei:

- a. era revirada ar anglés deth nòm d'aguest peish.
- b. eth nòm scientific deth cabilat.
- c. eth nòm d'un arriu.
- d. un arbe.

0-1

ae

3. A on non poirém pas trapar un cabilat?

- a. En Andalusia
- b. En Navarra
- c. En Catalonha
- d. Enlòc

0-1

af

4. Ena Val d'Aran se volesses veir un cabilat tà quin arriu anaries?

- a. Bidasoa
- b. Noguèra Palharsa
- c. Tara part nauta der arriu Aiguamòg
- d. Tara part baisha der arriu Varradòs

0-1

ag

5. Qui susvelhe es ueus?

- a. Eth mascle
- b. Era femelha
- c. Es trueites
- d. Arrés

0-1

ah

TÈXTE 2

6. Complèta tamb es signes de puntuacion avienti:

Se vas a pescar en arriu Varradòs ____ Aiguamòg o Joeu, tie compde ____ pòs trapar ua espècia en perilh d'extincion ____ Sabes de quin animau parlam ____

7. Quina d'aguestes sentències ei era mès corrècta entà resumir eth contengut deth tèxte?

- a. Es factors de miaga deth cabilat
- b. Era reproduccion deth cabilat
- c. Era alimentacion deth cabilat
- d. Era vida deth cabilat

8. Quan ditz qu'*ocasionaument* se neurís de bèth alevin o de bèra pòsta de d'auti peishi, vòu díder que ne minge...

- a. Soent.
- b. Cada dia.
- c. Annaument.
- d. De tant en tant.

9. Mèrca eth nèxe que tieries entà júnher es dues proposicions que seguissen:

Eth cabilat passe eth dia amagat dejós des pèires _____ ei un animau d'abituds nocturnes.

- a. pr'amor qu'
- b. maugrat
- c. alavetz
- d. coma

TÈXTE 2

10. Quan minge eth cabilat?

- a. De dia
- b. Peth ser
- c. Peth maitin
- d. Ena vrespada

0-1

ap**11. En quin mes se pòt reproduir un cabilat?**

- a. En seteme
- b. En agost
- c. En abriu
- d. En gèr

0-1

aq**12. Coma pòs contribuir tu, entà respectar e salvar es cabilats?**

- a. En tot pescar-les
- b. Tamb cap des tres opcions
- c. En tot lançar lordères en arriu
- d. En tot bastir ua centrau electrica

0-1

ar**13. En quin paragraf se parle de qu'eth cabilat viu en arrius d'aigües clares e hereides?**

- a. En prumèr
- b. En dusau
- c. En tresau
- d. En cap

0-1

as

REDACCION

Escriu un mínim de 10 línies. S'escriues mens línies non se te corregirà era redaccion e repercutirà ena tua puntuacion. Fixa-te ben en qué escriues e saja de hèr era letra clara. Un còp ages acabat, torna'c a liéger e corregís çò que convengue. Se n'as de besonh, pòs demanar ua huelha entà hèr un brolhon o un esquèma.

Daurisses era pòrta d'un armari magic e apareishes en un mon imaginari. Conda quina aventura viues, en quin lòc as arribat, tamb qui t'as trapat...

MON IMAGINARI

0-1-2

CA

0-1-2

L

0-1-2

O

0-1-2

M

0-1-2

AF